

reformált, 1923-ban halt meg Budapesten.) No és lett a tárogató az ezüsttükrös kávéházak cigányzenekarainak, a magyar nótának elmaradhatatlan hangszere...

A Schunda-féle tárogató lágy, érzéki, és végtelenül szomorú... csak úgy szomorú, a szomorúságért.

A töröksíp keményen, támadóan hangzik, még akkor is, amikor a Kecskés Együttes előadásában nem a bejlerbej indulóját, hanem a különös, követhetetlen ritmusú, szerájbeli szórakoztató dalt zengi.

Hallottuk Hunyadi históriáját, többféle hajdútáncot, istenes éneket, vigadókat, vagy éppen Balassi gyönyörű Katonaénekét: *Vitézek, mi lehet ez széles föld felett szebb dolog az végeknél...* Ez is a múltunkkal függ össze. De az is, hogy Balassi Bálint (a magyar nyelv első, igazán nagy költője) "leányokat vesz egy lóért..."

Nahát! Ezek a régiek ugyanúgy bonyolult emberek voltak, akár mi? S "azok a régi szép idők" ugyancsak pizokkal és szépséggel teli idők voltak, akár a mostani idők?

Efféle gondolatokat ébreszt (vagy esetleg: ébreszthet) egy-egy ilyen est, mint a Fővárosi Örmény Klub legutóbbi, májusi találkozója, amelyet a Kecskés Együttes régi zenéket idéző, nagyszerű koncertje tett igazán értékessé.

Gondol-e valaki arra, hogy ez nemcsak "egyszerűen egy klub"?

Hiszen hónapról hónapra, évről évre egyre értékesebb, egyre több különleges meggondolnivalót "szállít" résztvevőinek az, aki szervezi... Köszönet érte a Klub háziasszonyának.

(a szerk.)

A szamosújvári ferences templom és kolostor

Az erdélyi ferences rendházak között a szamosújvári a legkésőbbi alapításúak közé tartozik.

1742-t írtak, amikor a helyi fegyintézet *Karl Miklós* nevű lelkészének közbenjárására, a Désen vizitáló *Botár Joachim* ferences rendfőnök Szamosújvárra érkezett, ahol *Dániel Tódor* városi előjáróval tanácskozott, s ennek eredményeként még ugyanazon év szeptemberében a rend megtelepedéséhez telket kapott, míg bizonyos *Márkovics András* a frissen érkezett szerzeteseknek házat is adott használatra.

Hitéletüket hamarosan megszervezhették, mivel legkorábról ismert pecsétjük felirata: "Sigilium Residentiae Szamosújváriensis 1745."

A ferences rendház *Historia Domus*a szerint a Dániel Tódor által adományozott telken, hat éven át tartó egyezkedés után, a templom alapkövetelére 1748. októberében került sor, melyet *Teodorovics Mihály* helyi plébános, apostoli főjegyző végzett.

1757-re több helyi örmény család támogatásával elkészült volt a Dés felé vezető főutcára néző, barokk stílusjegyeket viselő, impozáns méretű (44 méter hosszú) csehsüvegboltozattal fedett hajó és a két torony.

A templom felszentelésére 1758. november 5-én került sor. A következő években újabb részekkel egészült ki az istenháza. 1760-ban *Lászlóffy Bogdán* a sekrestyével szemben - mint kronostikonja is mutatja (HACCE LAVRETANA DOMVS) - egy új, Loretói Mária nevű viselő kápolnát emeltet. (A latin szöveg kiemelt betűi ugyanis római számok: M: 1000, D: 500, a két C: 200, az L; 50, a két V: 10 = összesen 1760 - a szerk.)

1761-ben *Placsintár Dávid*, illetve *Csomák Miklós* jóvoltából Szent Antal és Szent Ferenc tiszteletére emeltek kőszobrokkal ékesített oltárokat, ugyanakkor a *Balta* testvérek díszes szószéket, míg 1762-ben maga az alapító egy főoltár felállításához járult hozzá Szent Péter

tiszteletére, amelyet később, 1848-ban tiroli mesterek által készített, gazdag fafaragással, Szent István és Szent László szobraival díszített oltárra cseréltek. 1777-ben három harangot öntettek, 1819-ben Rudnay erdélyi püspök is szentelt egy harangot.

Miután megkapták a templom keleti szomszédságában lévő telket, 1760-tól sor került a rendház építésére. 1767-ben már készen állt a kolozsváriéhoz hasonló, U alaprajzot követő, 10 helyiségből álló, a szászvárosi rendház mintájára boltozott épület, de a város vezetése gazdasági okokra hivatkozva, mindössze 6-8, az örmény nyelvet amúgy sem bíró szerzetest kívánt csak a város falai közé befogadni.

Ez utóbbi nehézség hamarosan orvoslásra került, hiszen már 1771-től, *Gergelyffy Antal* személyében, örmény származású szerzetes került a rendház élére, ami hamarosan a rendtagok számának emeléséhez (is) vezetett.

Több ízben is megújították a templomot.

1855. szeptember 21-én nagy tűzvész pusztított a városban, ennek során leégett a templom és a régi harangok is megolvadtak. Az épületek felújításához azonnal hozzáfogtak, 1856-ban már új tető alatt állt a rendház és a templom, ez utóbbit 1857-ben már beboltozták, falait kívülről-belülről vakolták. Ekkor a toronyba új harang került. Az orgona *Rhadek Emánuel* nagyszzebeni műhelyében készült.

A megújult templom homlokzatára az alábbi kronostikont írták: TRISTIBVS EBVSTIS CELERI FERVORE REVIXI - HINC TIBI MIRE DEVS GLORIA VIVA SONAT. ("Szomorú elégésem után a gyors buzgóság ismét életre hívott - innen, nagy Isten, feléd új dicsőség hangzik. ") (A kiemelt betűk: M, D, két C, két L, X, hét V, és tizenkét I, azaz összesen 1857 - a szerk.)

A Szamosújváron megtelepedett ferencesek példaszerűen beilleszkedtek a város életébe; egyházi teendőik mellett főleg oktatással foglalkoztak. Ezért a város, illetve annak vezetői anyagilag támogatták a rendházat. Erre utal *Orbán Bertalan* zárdafőnök 1875. szeptember 29-én írt levele:

"...A halhatatlan emlékü Dániel Teodor kir. tanácsos elhunytá óta e szabad kir. város képviselő testülete csaknem mint kegyúr volt szemben a zárdával; nincs tehát e szegény zárdában egy legkisebb szeg, darabka fa .. amely e nemes város lelkiületére ne utalna vissza".

Miklósi-Sikes Csaba

A hegyek keresztény törvényei (Egy hegyimentő visszaemlékezései)

Grúziában sok nép él, amelyek analógiáit hiába keresnénk bárhol. Szvánok, megrelék, chevszurok...

A chevszurokról szeretnék mesélni egy történetet. Chevzurétia hegyei csodákkal teli táj annak, aki szereti a hegyeket, a régmúlt fuvallatát, és tiszteli a népek szokásait. A chevszurok híresek vendégszeretetükről. Házuk ajtaja mindig nyitva áll a betérő utazó előtt. Nemcsak a barát, de az ellenség előtt is. A hegyi ember nem háborúskodik saját házában. Szégyen pecsétje csúfítja azt a házat, amelyik nem segít a rászorulónak. De ne adj Isten megsérteni a ház urát. Nemcsak ez, de a település összes ajtaja örökre zárva marad az ilyen ember előtt. Legendák járnak arról, hogy a chevszurok miként fogadják az idegent...

A sors úgy hozta, hogy megismerhettem őket. Hegyimentőként dolgoztam a Kaukázusban, sokszor hajszálon függött az életem, hóban-fagyban, sziklákon csüngtem. Akár hiszik, akár nem, ilyenkor énekeltem (nem is dal volt az, csak két sor): "Vidámabban, pajtás! Szívünk nem öregszik!" És a folytatás nagyon hangosan így szólt; "Ó-ó, lesz az még így sem!" Társaim hangulata ilyenkor emelkedett.